

Ушбу даврда мавжуд кадрятларни қайта баҳолаш, мақсад ва вазифаларни қайта кўриб чиқиш ва янгилаш, метод ва усулларга янгича муносабатда бўлиш қарор топмоқда. Шу сабабли ҳам, шундай қийин бир вазиятда мазкур соҳада катта ўзгаришларни кутиш, ижтимоий шов-шувларни, жамоатчиликда мотивларнинг бутунлай ўзгаришини исташ, инглиз тилини ўқитиш жараёнига бутун куч қудратни сафарбар этиш маъносиздек туюлади.

Янги вақт, янгича шарт-шароитлар инглиз тилини ўқитишнинг умумий методологиясини, инновацион таълим методларини тубдан ўзгартиришни такозо этади. Мазкур янги ҳолат ва шароитлар янгилашган Ўзбекистоннинг кўриниши, янги киёфаси, унинг жаҳон ҳамжамиятига баралла кириб бориши, сиёсатда, иқтисодиётда, маданият ва мафкурада буюк сакрашлар, силжишлар, халқлар ва тилларнинг ўзаро аралашуви, бир-бирига ўзгача таъсир этиши жараёнларидир. Шунингдек, бу бизнинг фуқароларимиз билан чет элликларнинг янгича ўзаро муносабатлари ва алоқаларидир. Демак, замон ўзгарди, алоқалар ва муносабатлар ҳам ўзгаради. Бу ҳодисалар инглиз тилини ўқитиш масалалари олдида қўйган назарий ва методик муаммолари қаторига янгича вазифаларни қўйиши аниқ.

Мазкур белгиланган вазифаларни амалга ошириш шароитида ижтимоий-тарихий эҳтиёжларни қондириш учун қуйидаги [4:352] нофилологик тамойилларни тавсия қиламиз:

1) тилни мутахассислараро алоқа воситаси сифатида ўргатиш, уни маданият, иқтисодиёт, ҳуқуқ, амалий

математика, фаннинг ҳар хил соҳалари билан алоқадор ҳолда ишлаб чиқариш қуроли сифатида ўрганиш, инглиз тили қўлланиладиган соҳаларда уни ишлаб чиқариш қуроли ва алоқа воситаси сифатида ўргатишнинг методларини илмий асослаш ва ишлаб чиқиш;

2) тилларни функционал ўрганиш, яъни уни жамиятнинг қайси соҳаларида (фанда, техникада, иқтисодиётда, маданиятда ва бошқа соҳаларда) қўлланиши йўналишида ўрганиш;

3) инглиз тилини ҳар хил мутахассисларга ўқитиш бўйича тўпланган катта амалий ва назарий тажрибаларни умумлаштириш;

4) инглиз тилида халқаро ва маданиятлараро жамоатчилик билан мулоқот қила оладиган инглиз тили ўқитувчиларини тайёрлаш моделини ишлаб чиқиш ва амалиётга татбиқ этиш;

5) тилни синхрон йўналишда ўрганиш, уни ушбу тилда сўзлашувчи халқнинг ижтимоий, маданий, сиёсий ҳаёти билан боғлаб, уни тил муҳитининг объектив олами билан боғлиқлиги жиҳатидан ўрганиш.

Шундай қилиб, бугунги кунда тилни ўрганиш мотивлари бутунлай ўзгарди яъни, тил бошқача доирада, яъни олам билан боғлиқ ҳолда ўрганила бошланди. Бу эса тилни бошқача йўналишда ўрганишни талаб этди, шу муносабат билан “тилшунослик ва маданиятлараро муносабатлар” мутахассислигини жорий этиш ва ўқитувчиларнинг янги типи-маданиятлараро инглиз тили ўқитувчиларини тайёрлашни бошлаш зарурати пайдо бўлди.

Адабиётлар

1. Кафтайлова Н.А. “Терминологическое поле межкультурного подхода к обучению иностранным языкам”. -М.: 2008, -С. 78-82.

2. Халилова Ш.Т. Жаҳон тилларини ўрганиш жараёнида талабаларда ахлоқий маданиятни шакллантиришнинг педагогик асослари. Педагогика фанлари доктори диссертацияси. –Тошкент: 2008, 14-15-б.

3. Никитина Е.Ю. Педагогическое управление профессиональным образованием студентов вузов: перспективные подходы. Монография. Е.Ю.Никитина, О.Ю. Афанасьева. – Москва: МАНПО, 2006, –С. 104, 154.

4.Тен Ю.П. Культурология и межкультурная коммуникация. Учебник / Под ред. А.Спивак: “Феникс”, 2007, -С. 238.

РЕЗЮМЕ. Мақолада чет тили компетенциясини ривожлантириш учун зарур бўлган талабалар ўртасида маданиятлараро муносабатларни ривожлантиришнинг педагогик шартлари муҳокама қилинади, олий касбий таълим эҳтиёжлари ва талабалари, таълим шароитлари каби омиллар ҳисобга олинади.

РЕЗЮМЕ. В статье рассматриваются педагогические условия развития межкультурных отношений среди студентов, необходимые для развития у обучающихся иноязычной компетенции, учитываются такие факторы, как потребности и требования высшего профессионального образования, условия образовательного.

SUMMARY. The article discusses the pedagogical conditions for the development of intercultural relations among students, necessary for the development of foreign language competence among students, takes into account such factors as the needs and requirements of higher professional education, educational conditions.

HARAKATLI O'YINLARNING MAKTABGACHA YOSHDAGI BOLALAR JISMONIY XUSUSIYATLARI RIVOJLANISHIGA TA'SIRI

H.A.Safoyev – dotsent

Buxoro muhandislik - texnologiya instituti

Tayanch soʻzlar: yosh bola, maktabgacha tarbiya, zamonaviy taʼlim, xatti-harakat, rollar, milliy gʻurur, axloq va odoblilik, faoliyat urf-odat, bilim, koʻnikma, malaka, mahorat, iroda.

Ключевые слова: ребёнок раннего возраста, дошкольное образование, современное образование, поведение, роли, национальная гордость, нравственность и порядочность, деятельность, традиция, знание, умение, компетентность, умение, воля.

Key words: child, preschool education, modern education, behavior, roles, national pride, morality and decency, activity, tradition, knowledge, skill, competence, ability, will.

Harakatli oʻyinlar harakat qobiliyatlarini rivojlantirish vazifasining amalga oshirilishini maksimal darajada taʼminlaydi, chunki ularning mazmuni harakat dasturlarini shakllantirish va almashtirishga yoʻnaltirilgan. Maʼlumki, insonning rivojlanish jarayonida egallab boradigan harakat tajribasi turli darajadagi harakat dasturlarining yuzaga kelishi va mustahkamlanishida oʻz ifodasini topadi. Harakat malakalari qanchalik xilma-xil boʻlsa, yangi harakatlarni oʻzlashtirish imkoniyatlari shuncha koʻp boʻlishi tabiiy [3, 4]. Harakatli oʻyinlar murakkab tizimlar boʻlgan tana va uning qismlari holatlari, harakatlar va harakat faoliyatlarining tez-tez almashtirish turishi bilan tavsiflanadi.

Maktabgacha yoshdagi bolalarning asosiy harakat turlarini rivojlantirishning oʻziga xos xususiyatlari mavjud. Oʻrgatishning ushbu bosqichida harakat malakalari va

koʻnikmalari koʻlamining kengayishi, jismoniy fazilatlar (tezlik, chidamlilik, tezkorlik va boshqalar)ning rivojlanishi bilan bogʻliq holda ham mashqlarni yaxlit, ham harakat texnikasi elementlarini alohida-alohida muvaffaqiyatliroq oʻzlashtirish imkoniyati yuzaga keladi. Besh-olti yoshli bolalarda oʻz oldilariga qoʻyilgan vazifalarni ongli tushunib etish, vaziyatni baholash, oʻz harakatlarini boshqara bilishga muayyan tayyorgarlik boʻladi, shuning uchun ogʻzaki koʻrsatma berish va tushuntirish yordamida maktabgacha yoshdagi bolalarning harakat faoliyatida mustahkam bilim va koʻnikma shakllantirish mumkin boʻladi. Bolalarning har tomonlama rivojlanishida oʻyin asosiy faoliyat turi boʻlib hisoblanadi. Bola yoshligida qanchalik koʻp oʻynasa, buning maktabda yaxshi oʻqishiga va keyinchalik mehnat faoliyatiga ijobiy taʼsir koʻrsatadi.

O'yin bu bola faoliyatining yorqin turi, o'yin jarayonida uning irodasi, hissiyoti, ehtiyoji, qiziqishlari, ta'sirchanligi, ya'ni butun shaxsiyati shakllanadi. O'yin buyumli va ijtimoiy voqelikdagi harakat qilish va uni anglashga qaratilgan jarayondir. Kichik yoshdagi bolalarga asosiy buyumlar bilan bajariladigan qiziqarli harakatlar bo'lsa, bola katta bo'lgan sari o'yindagi kattalar harakatlarini va munosabatlarini qayta aks ettirishga xizmat qiladi. Qadimdan o'zbek halqi bolalariga turli xalq o'yinlarni o'ynatib, o'rgatib kelganlar va o'yinlar orqali uddaburonlik, chaqqonlik, topqirlik, mehr-shafqatlilik kabi fazilatlarini tarkib toptirib, mehnatga o'rgatib boriladi. Harakatli va kam harakatli o'yinlarni tanlash va rejalashtirish dasturga muvofiq amalga oshiriladi. Bunda har bir yosh guruhining sharoiti hisobga olinadi, chunonchi, bolalarning jismoniy va aqliy rivojlanishining umumiy darajasi, harakat ko'nikmalarining rivojlanishi, har bir bola sog'lig'ining ahvoli, individual tipologik xususiyatlari, yil fasli, kun tartibi, o'yinni o'tkazish o'rni, shuningdek bolalar qiziqishlarining o'ziga xos xususiyatlari.

Harakatli o'yinlar ichida guruhning barcha bolalari bir vaqtda faol ishtirok etadigan o'yinlar («Chumchuqlar va avtomobil», «Kimning zvenosi tezroq saflanadi», «Ayyor tulki» va boshqalar) ham bor. Shu bilan birga harakatlarning navbatlilik asosiga qurilgan («Quvlashmachoqlar», «Kim lentani tezroq tortadi», «Xaltachalarni almashtirish» va hakazo) foydali va qiziqarli o'yinlar mavjud. Bu o'yinlar irodani tarbiyalashga yordam beradi, o'zini tuta bilishga o'rgatadi.

Biroq bunday o'yinlarni noto'g'ri tashkil etilganda bolalar o'yin topshiriqlarini bajarish uchun uzoq vaqt navbat kutib qoladi. Kutib qolish, statik holatlarning bir xilligi, ayniqsa, kichik yoshdagi bolalarda qiziqishning, harakat reaksiyasi tezligining susayishiga olib keladi; katta yoshdagi bolalar arzimagan bahona bilan o'yindan chalg'iydilar, bu esa mazkur holning sabablarini hisobga olmagan tarbiyachida norozilik uyg'otadi. Bunday paytda o'yinda kichik guruhi shirok qiladi va u uzoq davom etmaydi, bolalar aktiv bo'lib o'yin oxirigacha diqqat qiladilar.

O'zbek milliy o'yinlari bolalarni iymonli, e'tiqodli, aqliv barkamol, sog'lom qilib tarbiyalashda yordam beradi. Sport o'yinlari bularga voleybol, basketbol, badminton, shaharcha, stol tenisi, futbol, xokkey kiradi. Sport o'yinlarida eng avvalo, maktabgacha ta'lim yoshidagi bolalarning yosh xususiyatlari hisobga olinadi, shuning uchun faqat sodda, biroq harakat texnikasi qoidalar, o'yinni tashkil etishning haqiqiy elementlari tanlanadi. Shu tufayli o'yin omillari katta kishilarda bo'lganidek jismoniy va asabiy zo'riqlash uyg'otmaydi. Ayni paytda ular maqsadga intilganlik, o'rtoqlik va mas'uliyat hissini va sportga muhabbatini tarbiyalaydi. Ularda bolalar musobaqasi, o'yin estafetasi elementlari mavjud. Sport o'yinlari harakatli o'yinlarni uyushgan holda o'ynaydigan va harakatli o'yinni mustaqil tashkil etadigan bo'lganda asta-sekin joriy etiladi. Sport o'yinlari harakatli o'yinlardagidan ko'proq o'zini tuta bilishini, uyushqoqlikni, kuzatuvchanlik muayyan harakat texnikasini, harakatining tezkor reaksiyasini egallashni talab qiladi. Agar harakatli o'yinlarda bolalar ijodiy tashabbus ko'rsatgan holda turli harakatlardan foydalansalar, sport o'yinlarida harakatlarni birqadar chegaralanganligi kuzatiladi, bu mazkur o'yinning o'ziga xos xususiyati va harakat faoliyati texnikasining aniqligi bilan belgilanadi. Sport o'yinlarida qatnashuvchilar soni aniq belgilangan, ularning vazifalari taqsimlangan, o'yin muddati vaqti chegaralangan bo'ladi. O'yinlarni o'tkazish shartlari maxsus tayyorlangan joyni, belgilangan maydonchani, tegishli jihoz va inventarlarni talab qiladi.

Oddiy harakatli o'yinlarni o'zgartirib turish maqsadga muvofiqdir. Biroq variantlar faqat o'yinni rang-baranglashtirish bolalarning unga nisbatan qiziqishini saqlab turish uchungina emas, balki pedagogik vazifalar

harakatlarini takomillashtirish, birmuncha murakkab o'yin harakatlari, qoidalarini bajarishga o'yin vaziyati sharoitining o'zgarishi uchun kerak bo'ladigan jismoniy sifatlarini tarbiyalash uchun ham zarurdir. Ular bolalardan muayyan aqliy va jismoniy kuchni va shu bilan birga o'yinga nisbatan ortib boruvchi qiziqishni talab qiladi. Masalan: «Qopqon» o'yinining bir necha varianti mavjud: To'p bilan o'ynaladigan «Qopqon» o'yini, «Oyoqni yerdan uzib o'ynaladigan «Qopqon o'yini». Tarbiyachining o'yin jarayoniga rahbarlik qilishi metodikasini egallagan bo'lishi o'yinlarni muvaffaqiyatli o'tkazishning asosiy sharti hisoblanadi. Harakatli o'yinlarni tanlash va rejalashtirish dasturga muvofiq amalga oshiriladi. Bunga har bir yosh guruhning ish sharoiti hisobga olinadi, chunonchi bolalarni jismoniy va aqliy rivojlanishining umumiy darajasi harakat ko'nikmalarining rivojlanishi, har bir bola sog'lig'ining ahvoli, o'ziga xos xususiyatlar, yil fasli, kun tartibi, o'yinni o'tkazish o'rni, shuningdek bolalar qiziqishlarini o'ziga xos xususiyatlari. Harakatli o'yinlar dastur talablariga muvofiq asta-sekin murakkablashtirib boriladi, bolalar ongini o'sishi, ular to'plagan harakat tajribasini, maktabga tayyorlash zaruriyatini hisobga olgan holda o'zgartirib turiladi. Kichik guruhda mazmuni va qoidasiga ko'ra sodda bo'lgan mazmunli va mazmunsiz harakatli o'yinlar tashkil etiladi. Bu o'yinlarda barcha bolalar bir xil rol yoki harakat topshirig'ini tarbiyachining bevosita ishtirokida (barcha bolalar qushchalar, tarbiyachi ona qush bo'ladi...) bajaradilar. 3 yoshli bolalar asta-sekin yakka holda rollarni bajarishga o'rgatib boriladi (barcha bolalar qushlar, bitta yoki ikkita bola avtomobil bo'ladi). O'rta guruhda eng oddiy musobaqa usulidagi o'yinlarni yakka tarzda ham, jamoa tarzda ham o'tkazish mumkin.

Katta guruhda bolalar uchun harakatli o'yinlar o'z mazmuni, qoidalari, rollarning miqdori, topshirishni jamoa musobaqasiga joriy etishga ko'ra murakkablashtiriladi. Maktabga tayyorlov guruhi bolalari birmuncha murakkab harakatli o'yinlar, shuningdek, jamoa musobaqalaridan iborat jamoa o'yinlarni, o'yin estafetasi, sport o'yinlarini o'ynaydilar. Bularning hammasi chaqqonlik, tezkorlik, chidamlilikni rivojlanishi, harakat ko'nikmalarining takomillashuviga, axloqiy-irodaviy sifatlarini tarbiyalashga yordam beradi.

Bolalarni yangi o'yin bilan tanishtirish. Uning mazmuni va qoidalarini tushuntirishi tarbiyachidan puxta tayyorgarlikni talab etadi. Ayrim o'yinlarning mazmuni oldindan bo'ladigan suhbatlar asosida bolalarni bilimlarini oydinlashtirish mumkin. Ularning tasavvurlari aniqlashadi, o'yin obrazlarga nisbatan munosabat tarkib topadi, asosiy xayol o'sadi. O'yinlarni tushuntirish ularning turlariga ko'ra har-xil o'tishi mumkin, biroq bu tadbir doimo emotsional jihatdan qiziqarli, bolalarni quvnoq o'yin faoliyatiga tayyorlaydigan, o'yinni tezroq boshlash istagini tug'diradigan va o'yin topshiriqlarini ishtiyoq bilan bajarishga undaydigan bo'lishi kerak. Mazmunsiz o'yinni tushuntirish qisqa, aniq va ifodali ohangda bo'lishi lozim. Tarbiyachi o'yin harakatchilligini tushuntiradi, bolalar va o'yinatrib ularning joylashi (kichik va o'rta guruhda buyumlarni mo'ljallab, katta guruhlarda esa mo'ljalga olmay ko'rsatadi) fazoi borasidan foydalangan holda ko'rsatadi va qoidalarini aniqlashtiradi. Shundan so'ng, tarbiyachi bolalarga bir necha savollar beradi. O'yinni qoidasi bolalarga tushunarli bo'lsagina o'yin quvnoqlik va uyushqoqlik bilan o'tadi. Musobaqa elementlari mavjud o'yinlarni o'tkazishda tarbiyachi o'yinni tushuntirayotib qoidalarini, o'yin usullarini, musobaqa shartlarini aniqlashtiradi, bolalarni topshiriqlarni yaxshi bajarishga harakat qilishlar va yaxshi uddalashga ishonch bildirgan holda rag'batlantiradi. Tarbiyachi bolalarning jismoniy komoloti va yakka o'ziga xos xususiyatlarini hisobga olgan holda musobaqalashayotgan kuchlari teng guruhlar komandalarni birlashtiradi; o'ziga ishonchsiz, tortinchoq bolalarni faollashtirish maqsadida ularni jasur, faol bolalar

bilan qo'shib qo'yadi. Ba'zan o'yinga sport ko'rinishini berish uchun komanda sardorlari, hakam va uning yordamchilarini saylash mumkin.

Maktabgacha ta'lim muassasalari uchun yaratilgan ta'lim-tarbiya dasturi, Maktabgacha ta'limga qo'yiladigan Davlat talablariga muvofiq barcha guruhda bolalar yurish, yugurish, muvozanat saqlash, sakrash, uloqtirish, tirmashib chiqishga o'rganib, uni takomillashtirib boradilar, sport

o'yinlari: basketbol, futbol, sport elementlari va hokozalarni egallaydilar.

Yurish va yugurish mashqlari. Yurish va yugurish mashqlarining vazifasi qo'l va oyoqlar harakatlanayotganda muvozanat yaxshi saqlagan holda, erkin harakatlar qilishni o'rgatishdir. Bolalar katta maktabgacha yoshda bir yo'nalishda hamda bir me'yorda yurish va yugurish ko'nikmasini egallay biladilar.

Adabiyotlar

1. Safoyev H.A. Technologies of education of students in the spirit of military patriotism. // Scope academic house b&m publishing. 2020. – S. 8.
2. Safoev H.A. Nekotorye voprosi planirovaniya sportivnoy podgotovki //Academy. 2020. №. 3 (54). – S. 82-84.
3. Balsevich V.K. Fizicheskoy vospitanie rebyonka v seme Fizicheskaya kultura. 1997. №3. - S. 50.
4. Volkov L.V. Fizicheskiy sposobnosti detey i podrostkov. - Kiev: «Zdorove», 1981. - S. 120.

REZYUME. Ushbu maqolada maktabgacha yoshdagi bolalarning asosiy harakat turlarini rivojlantirishning o'ziga xos xususiyatlari mavjud. O'rgatishning ushbu bosqichida harakat malakalari va ko'nikmalari ko'lamining kengayishi, jismoniy fazilatlar (tezlik, chidamlilik, tezkorlik va boshqalar)ning rivojlanishi bilan bog'liq holda ham mashqlarni yaxlit, ham harakat texnikasi elementlarini alohida-alohida muvaffaqiyatliroq o'zlashtirish imkoniyati yuzaga keladi. Besh-olti yoshli bolalarda o'z oldilariga qo'yilgan vazifalarni ongli tushunib yetish, vaziyatni baholash, o'z harakatlarini boshqara bilishga muayyan tayyorgarlik bo'ladi.

РЕЗЮМЕ. В данной статье приведены особенности развития основных видов движений дошкольников. На этом этапе обучения расширяется объем двигательных навыков и умений, возникают физические качества (скорость, выносливость, быстрота и др.). Пяти-шестилетние дети обладают определенной подготовкой, чтобы уметь осознанно понимать поставленные перед ними задачи, оценивать ситуацию, управлять своими действиями.

SUMMARY. This article contains specific features of the development of the main types of movement of preschool children. At this stage of training, the scope of movement skills and abilities is expanded, and physical qualities (speed, endurance, quickness, etc.) occurs. Five-six-year-old children have a certain preparation to be able to consciously understand the tasks set before them, assess the situation, and manage their actions.

MUSTAQIL ISHLASH FAOLIYATIDA TALABALARDA TAQQOSLASH METODI YORDAMIDA TEKISLIK VA FAZO TUSHUNCHALARINI RIVOJLANTIRISH

A.B.Sobirova – doktorant

Ajiniyoz nomidagi Nukus davlat pedagogika instituti

Tayanch so'zlar: mustaqil ish, ko'nikma, metod, tekislik va fazoda nuqta, kesma, to'g'ri chiziqlar, dekart koordinatalar sistemasi.

Ключевые слова: самостоятельная работа, умение, метод, точка в плоскости и пространстве, сечение, прямые, декартова система координат.

Key words: independent work, skill, method, point in the plane and space, section, straight lines, Cartesian coordinate system.

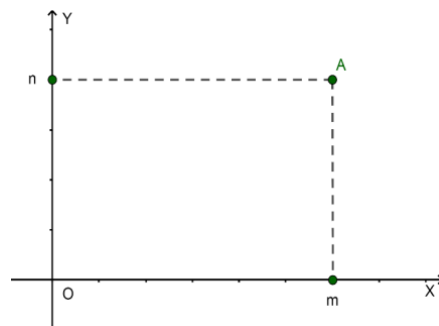
Kirish. Ushbu maqolada mustaqil ishlash faoliyatida oliy ta'lim muassasalari talabalarining matematika sohasida tekislik va fazo tushunchalarini taqqoslash metodi yordamida rivojlantirish ko'rsatilgan.

Kadrlar tayyorlash Milliy dasturi «Ta'lim to'g'risida» qonun qabul qilishdan maqsad raqobatbardosh mutaxassis va talabga javob beradigan yuksak darajadagi kasbiy mahoratga ega bo'lgan mutaxassis tayyorlashdir. Bu maqsadni amalga oshirishda talabalarni o'quv-tarbiyaviy, ilmiy faoliyati, mustaqil ishlash vaqt budjeti, tadqiqot obyekti alohida ahamiyatga ega [1].

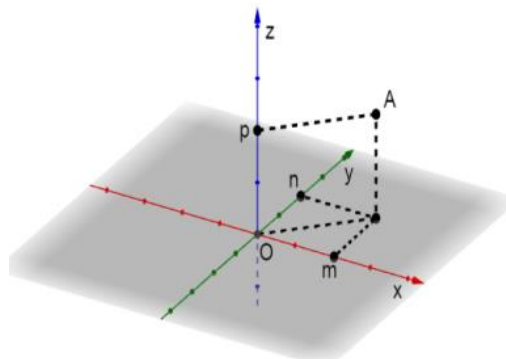
Talabalarining mustaqil o'qib o'rganish ko'nikmasini rivojlanish metodlaridan biri haqida to'xtalib o'tamiz. Aynan taqqoslash metodi haqida. Biz bu metodni qo'llash orqali istalgan mutaxassislikda o'qiydigan talaba uchun tekislik va fazoda nuqta berilishi, kesma, kesma uzunligi, kesmani berilgan nisbatda bo'lish, to'g'ri chiziqli va uning berilishi, to'g'ri chiziqlarning o'zaro joylashishi (xususan to'g'ri chiziqli koordinatalar sistemasida) kabi mavzularni soddalik bilan tushuntirishga harakat qilamiz. Soddalik uchun tekislik va fazo (aynan uch o'lchovli fazo) uchun koordinatalar sistemalaridan dekart koordinatalar sistemasini tanlab olamiz. Eng avvalo, to'g'ri chiziqli koordinatalar sistemasi haqida to'xtalib o'tsak [3].

Taqqoslash metodi orqali tekislik va fazo elementlarini ko'rsatib beramiz.

Nuqta. Mayli bizga tekislikda A nuqta (m, n) koordinatalar bilan berilgan bo'lsin. Koordinatalar sistemasidagi nuqta o'rnini ko'rsatamiz.

Nuqta. Mayli bizga fazoda A nuqta (m, n, p) koordinatalar bilan berilgan bo'lsin. Koordinatalar sistemasida nuqta o'rnini ko'rsatamiz.

Kesma va uning uzunligi. A va B nuqtalarni birlashtirib kesma yasaymiz. Ushbu nuqtalar $A(a_1, a_2)$ va $B(b_1, b_2)$ koordinatalar bilan berilgan bo'lsa kesmaning uzunligini topishni qaraymiz.